

שמע ישראל ה' אלקינו ה' "אחד"

קונטרס

חודשי יחודך

שיחות ומאמרים

מאת

הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א

מאמר

נוחה של תורה

אידיש

מועצת מלשונו הוהב

מאמר ה'

חודש אייר שנת תשפ"ב לפ"ק

לשמיעת המאמר מפי מורינו הגה"צ שליט"א, ולהערות והארות

קול דורשי יחודך

718-586-5199

בא"י 0765997840

~ ~ ~

ניתן לקבל מידי חודש הקונטרס באימל: dyyms12@gmail.com

וכן ניתן לקבל את הקונטרס דרך הדואר, במחיר חודשי של \$20 עבור

הוצאת עריכת הקונטרסים

נא להשאיר הודעה בקול דורשי יחודך נומער 9

~ ~ ~

נעשה בפיקוח "מוסדות קרן אור" – בנשיאת מורינו הגה"צ שליט"א

נסדר לדפוס ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

תוכן המאמר

- א. משה קיבל תורה מסיני
- ג. שלימות הענוה
- ה. ארינגיסן איין טראָפּ
- ט. אריין אין משוגעים הויז.....
- יב. עם פעלט אים א קאפיטל אין 'יהושע'
- יד. אלע עצות – בלויז אויב מען לערנט!
- טו. דער עיקר בחירה פון א מענטשן
- יז. די שטערקסטע הצלחה!
- יט. פארביטן אויף א קליין פאפירעלע
- יט. דוד המלך'ס נשמה
- כא. אין לך תורה לשמה גדול מזה!
- כב. מען קען נישט אנטלויפן!
- כג. אלע וועלן האבן עולם הבא
- כו. די ענוה פון משה רבינו
- כח. כי לא תשכח מפי זרעו
- כט. ומסרה ליהושע
- ל. יעדער איינער קען לערנען
- לא. שולדיג אין רציחה רח"ל
- לג. אלץ איז געוואנדן אין 'דיבור'

מאמר ה'

'בוחה של תורה'

משה קיבל תורה מסיני

"תורה צוה לנו משה"^[א]; "משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה"^[ב].

דער פשוט'ער פשט איז: "משה קיבל תורה מסיני" – 'ממי שנגלה אליו בסיני' – פון הקדוש ברוך הוא^[ג]. אבער זייער אסאך מפרשים^[ד] ברענגען אראפ, אז 'משה קיבל תורה מסיני' – פון דער מדריגה פון סיני, וואס סיני איז געווען דער עניו שבהרים^[ה]; אז דורך דער בחינה פון עניויות האט ער זוכה געווען אז ער האט מקבל געווען דער תורה פון דעם בורא עולם און ער האט עס איבערגעגעבן פאר די אידן. דער לשון המשנה שטייט דאך טאקע "מסיני". און דאס איז דער תכלית כל העולמות כולם, און דאס איז געווען ניתן על ידו מחמת וואס זיין זאך איז געווען מידת הענוה^[ו].

א. דברים לג, ד.

ב. משניות אבות פ"א, מ"א.

ג. פי' רע"ב שם

ד. עי' פי' "תפארת ישראל", ובפי' "זרוע ימין" על אבות להחיד"א (הובא בהערה להלן), ועוד.

ה. עי' במדרש רבה נשא, פי"ג, פ"ג.

ו. עי' ב"זרוע ימין" להחיד"א, וזל"ש: "גם אפשר כי שם הקדוש של מש"ה גימטריא ז'ה הוא עניו מאד מכל האדם' בדקדוק, ולדעת ריב"ל בפ"ק דע"ז "ענוה גדולה מכולן",

עס ווערט טאקע געבראכט, אז 'סיני' איז בגימטריא 'ענוה'; סיני מיט'ן כולל איז בגימטריא ענוה^[ז].

און למעשה איז עס תלוי זה בזה; דער אויבערשטער האט ליב נמוכים, דער אויבערשטער האט ליב סבלנים, שפלים^[ח]. גאווה איז שנוא לפניו^[ט]. מכל שכן די סארט ענוים וואס לאזן זיך טרעטן פון אלעמען - די וועלט שטייט אויף זיי! אזוי ווי די גמרא זאגט אין חולין^[י]: "וּמִתַּחַת זֵרַעַת עוֹלָם"^[יא] - די וואס זיי זענען בבחינת 'אונטער' אלעמען, זיי לאזן זיך טרעטן פון אלעמען - זיי זענען

וא"כ שם משה מורה היותו עניו מאד וזכה לכל הקדושות מיום הוולדו ולכן זכה לקבל התורה. וז"ש 'משה קיבל תורה מסיני' שהיה עניו ולכך נבחר כמשז"ל... אי נמי אפשר דיש לחקור דמשה רבינו סירב מאד לילך לפרעה ולמה לא סירב כלל בקבלת התורה? ואחד מהתירוצים שיש בזה הוא; דראה דהקדוש ברוך הוא הניח כל הר וגבעה, ובחר בסיני שהיה נמוך ושפל, א"כ הקדוש ברוך הוא חפץ בשפל, ומעתה אין לסרב לקבל התורה, דהקב"ה רוצה שפל והוא מחזיק עצמו לשפל מהכל, וז"ש משה קיבל תורה ולא סירב מסיני - 'מסיבת סיני', שהקב"ה רצה בו כי רוצה בשפל וע"כ סבר דאין לסרב דהוא שפל, ודוק".

ז. שם: "וידידי המשכיל כמה"ר שמואל הכהן נר"ו רמז כי סיני גימטריא ענוה כמשז"ל שבחר בהר סיני משום הענוה, עכ"ד, ואתי שפיר הכל כמ"ש בתנחומא פר' עקב, דלא בחר ה' בישראל רק בעבור הענוה".

ח. כמ"ש ב"ישעיהו" נז, טו: "כִּי כֹה אָמַר יְהוָה וְנִשְׂא שָׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֲשַׁכֵּן וְאֶת דָּפָא וְשָׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וְלְהַחֲיוֹת לֵב נְדָפָאִים". ועיי"ש בפ"י רש"י: "מרום וקדוש - אני שוכן ומשם אני עם דכא ושפל רוח שאני מרכין שכינתי עליו. שפלים - נדכאים סובלי עוני וחליים".

ט. כמ"ש: "תועבת ה' פל גבה לב" (משלי טז, ה). וכמו שאחז"ל בגמ' סוטה ה., "אמר רב חסדא ואיתימא מר עוקבא כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעולם שנא' מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל אל תקרי אותו אלא אותו לא אוכל".

י. דף פט.

יא. דברים לג, כז.

'זרועות עולם', דער גאנצער קיום הבריאה איז צוליב זיי, זיי האלטן אויף דער בריאה! אזוי ליב האט דער אויבערשטער ענוה.

שלימות הענוה

עס איז פארהאן א גמרא^[ב], [ס'איז א מדרש, א ילקוט^[ג]]: "אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו אלא על חכם גיבור ועשיר ועניו - וכולם ממשה" - אלץ לערנט מען ארויס פון משה'ן. א. משה איז געווען א 'חכם', ווייל דער אויבערשטער האט באשאפן נ' שערי בינה און מ"ט האט ער געגעבן משה'ן^[ד]. ב. משה רבינו איז געווען א 'גיבור', (אזוי ווי) די גמרא לערנט עס אראפ (- ארויס) פון "וְאֶתְפֹּשֵׁ בְּשַׁנֵּי הַלָּחַת וְאֶשְׁלַחְכֶם מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי וְאֶשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם"^[ט]; און די לוחות איז געווען 'ארכן ששה ורחבן ששה' פון 'סנפירין' - איז ער געווען א גיבור. ג. ער איז געווען אן 'עשיר' (כמ"ש): "פסל לך"^[טז] - משם נתעשר משה^[יז]. ד. און ער איז געווען אן 'עניו' (כמ"ש): - "והאיש משה עניו מאד"^[יח] [יט].

יב. נדרים לח.

יג. ילקוט שמעוני שמות לד, רמז, שצו.

יד. ראש השנה כ"א ע"ב: "רב ושמואל דאמרי תרווייהו נ' שערי בינה נבראו בעולם, וכולן ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר 'ותחסרהו מעט מאלקים'".

טו. דברים ט, יז.

טז. שמות לד, א.

יז. רש"י שם

יח. במדבר יב, ג.

יט. עיין באוסף אמרים (תורה דף שפ"ה) וז"ל: הבה ונתבונן במאמר חז"ל נורא, מעוצם גדולת ענוותנותו של משה רבינו ע"ה רבן של ישראל (מובא באבות דרבי נתן פ"ט, שהראה לי העניו המופלא החסיד רבי משה וועבער זצ"ל): הנה המצורע במהותו הוא דבר רע מאד והוא שבור לרסיסים. כי על 'מצורע' מתרגם אונקלוס 'סגירותא' [סגור בודד גלמוד]. ובזוה"ק איתא שהמצורע הוא סגירו מנהורא עילאה, שאין לו שום אור וחיות מלמעלה

דער חתם סופר זאגט^[כ]: **דער עיקר איז עניוות, דאס איז דער עיקר!**^[כא] נאר אז א מענטש איז אן עני, ער איז א חלש, ער איז נישט קיין גרויסער חכם - און ער איז אן עניו, איז דאס 'אויך' חשוב ביים אויבערשטן! אויף דעם שטייט, אפילו ער האט זיך נישט מיט וואס גרויס צוהאלטן, עם כל זה האט דער אויבערשטער ליב ענוה!^[כב] **"פי לא בזה ולא שקץ ענות עני"**^[כג] - די עניוות פון דעם ארימאן, די

רח"ל, ולכן המצורע חשוב כמת, שלא רק שאין לו שמחת חיים, אלא שהוא מלא מרה שחורה, שאין לו שום חיות בחייו, שהשי"ת כביכול סילק את חיותו ממנו. והרי הוא מובדל מבני אדם שמגרשים אותו מכל מקום, שנאמר "טמא הוא בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" (ויקרא י"ג, מ"ו) גלמוד ואומלל שאין כמוהו. **ומסיים באבות דרבי נתן: והיתה נפשו של משה שפילה מהשפל שבמצורעים!** עד כדי כך הגיעה ענוותנותו ושפלות עצמו של משה רבינו ע"ה, ומזה כוחו ומזה גבורתו, כפי שהעידה עליו התורה הקדושה.

ויתכן שזה מרומז בפסוק "והאיש מה עניו מאוד מכל 'האדם' אשר על פני האדמה" (במדבר י"ב, ג). וכתוב **"אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת וגו'"** (ויקרא י"ג, ב') כלומר שהיה עניו מ'כל אדם' - גם מאדם זה שנתגלה נגע בבשרו. ומובא ש'העיקר' מה שזכה משה לקבל את התורה היתה מחמת ענוותנותו המופלגת שלא היתה כדוגמתה בעולם.

כ. חתם סופר על נדרים שם, וז"ל: "עוד איתא שם (לעיל ל"ח ע"א) אמר ר' יוחנן אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גבור חכם עשיר ועניו וכולן ממשה. **דעיקר הכל בעניוות תליא אלא שאין ניכר באדם חסר, אלא באדם שלם בגבורה חכמה ועושר ואפ"ה הוא ענוותן.**"

כא. עי' גמ' עבודה זרה, כ: "דאמר רבי יהושע בן לוי ענוה גדולה מכולן שנאמר: רוח ה' אלקים עלי יען משח ה' אותי לבשר ענוים. חסידים לא נאמר אלא ענוים, הא למדת שענוה גדולה מכולן."

כב. עי' גמ' ערכין טז: "בעא מיניה רבי יהודה בריה דר' שמעון, תוכחה לשמה וענוה שלא לשמה - הי מינייהו עדיפא? אמר ליה, ולא מודית דענוה לשמה עדיפא, דאמר מר ענוה גדולה מכולם, שלא לשמה נמי עדיפא, דאמר רב יהודה אמר רב, לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אף על פי שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה."

כג. תהלים כב, כה.

עניות פון דעם שוואכן, די עניות פון דעם נישט 'בעל דעת', האט דער אויבערשטער ליב זיין עניות אויך [כד].

אבער שלימות הענוה איז: אז מען איז א חכם, מען איז א גיבור, מען איז אן עשיר, דעמאלט אז מען איז אן עניו, דאס איז שלימות הענוה. פשט איז - 'אין עוד מלבדו' - אלץ איז פונעם אויבערשטן! דאס גאנצע וואס איך האב, איז נאר ווייל איך האב בטחון אינעם אויבערשטן, איך פארלאז זיך אויפן אויבערשטן. אליין האט מען גארנישט ממש!

על כל פנים, דאס איז תלוי זה בזה; 'עניות' מיט 'השראת השכינה' איז תלוי זה בזה [כה].

אריינגיסן איין טראָפּ

ברוך השם, מיר האבן אזא מין עשירות - ווי מיר זענען ארעם; עס איז נישטא קיין בית המקדש, ס'איז נישטא קיין נביאים, ס'איז נישטא קיין בעלי רוח הקודש, וואס עס פעלט ביי אידן... וואס עס פעלט אין גלות ביי אידן. ביים בית שני האט שוין געפעלט פינעף זאכן וואס איז געווען ביים בית ראשון און ביים בית שני איז דאס שוין נישט געווען [כו]; וואס עס פעלט היינט האט דאך נישט קיין גבול.

כד. עי' בספה"ק "דברי אמת" להרה"ק החוזה מלובלין, פר' ראה ד"ה "לא תעשון כן".

כה. עי' ילקוט שמעוני על ישעיה נז, רמז-תפח: "ואת דכא ושפל רוח". מגיד הכתוב שכל מי שהוא עניו סופו להשרות שכינה עם האדם בארץ, וכן הוא אומר רוח ה' עלי יען משח ה' אותי לבשר ענוים, וכן מצינו במשה רבינו 'ומשה ניגש אל הערפל', מי גרם לו? ענותנותו. שנאמר: 'והאיש משה עניו מאד', ואומר 'ואת כל אלה ידי עשתה' וגו', ואומר 'זבחי אלהים רוח נשברה'.

כו. עי' גמ' יומא דף כא: "והאמר רב שמואל בר איניא, מאי דכתיב 'וארצה בו ואכבד' וקרין ואכבדה, מאי שנא דמחוסר ה"א, אלו חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון

- איין זאך: ["וַאִין שְׁיֹר רַק] הַתּוֹרָה הַזֹּאת" [כז] - די תורה הקדושה האבן מיר! נישט נאר מיר האבן נאך די תורה, נאר דער אויבערשטער האט נאך מוסיף געווען בדור הזה, ספרים לאין קץ, וואס עס באשיינט די תורה [כח], עס מאכט ליכטיג אין די תורה, עס גיט אריין א בהירות אין די תורה, אפילו די ספיקות וואס עס איז דא אין די תורה, ווערט א בהירות אין די ספיקות, וואס דאס איז אויך א ידיעה [כט].

למקדש שני, ואלו הן: ארון וכפורת וכרובים, אש, ושכינה, ורוח הקודש, ואורים ותומים".

כו. בפיוט "זכור ברית", מסליחות לערב ר"ה.

כח. ע"י בספה"ק "ליקוטי הלכות" בציעת הפת ה"ה, אות ז', וז"ל"ש: "כמו שעתה הבעל דבר והסטרא אחרא מתפשט ביותר ויותר מימי קדם, כמו כן לעומת זה כבר חמל עלינו השי"ת, והקדים רפואה למכה, ושלח לנו כבר צדיקים כאלה שהשאירו אחריהם ברכה ספרים נוראים כאלה מה שלא היה בימי קדם, אשר על ידם אנו יכולים להתחזק ולהחיות עצמנו עתה גם עתה לשאר על עמדתו להמשיך את עצמו לה' יתברך בכל פעם, אף על פי שעוברים עליו שטף מים רבים מים הזידונים כאלה רחמנא לצלן".

כט. ע"י בספה"ק "ליקוטי הלכות" יין נסך ה"ג, אות ה', וז"ל: "וזה בחינת הדפוס, שחמל עלינו השי"ת באחרית הימים והמציא בעולם חכמת הדפוס כדי שיתרבו ספרים קדושים בעולם... וכמו שאנו רואין שמיום שהתחילו לכתוב תורה שבעל פה נתרבו ספרים הרבה מאד בעולם, כי לא סגי בלאו הכי כנ"ל, בפרט שבכל פעם נתמעטין הלבבות ונחלשין הדעות, כמו שאמרו רז"ל: 'ואנן כסיכתא בגודא לגמרא' וכו', (עיי"ש בערובין) וכמבואר בכל ספרי המחברים. ועל כן צריכין בכל פעם ספרים הרבה לפרש כוונת דברי רז"ל היטב... על כן ברבות הימים שראה ה' יתברך שהגלות מתגבר ביותר והלבבות נתמעטין מאד מאד וצריכין ספרים הרבה מאד, על כן חמל ה' על עמו וסיבב ברחמיו הנפלאים והמציא בעולם חכמת מלאכת הדפוס כדי שיתרבו ספרים הרבה בעולם, כי כפי ריבוי הספרים של אלו הדורות לא היה באפשר לכתבן בשום אופן ובאמת אנו צריכין כולם... על כן מה יקרו חסדי השי"ת אשר חמל עלינו ונתן לנו מלאכת הדפוס, שעל ידי זה מתרבין הספרים ונקנין בזול גדול. ויש ספרים הרבה בכל עיר ואצל כל אחד ואחד, ועל ידי זה מתקיימת התורה בישראל עתה, כי כשכותבין תורה שבעל פה צריכין לכתוב הרבה מאד כדי לבאר האמת לאמיתו. ובכל דור ודור שנמעטין הלבבות יותר צריכין לבאר

ממש, מען זעהט אז דער אויבערשטער גיט היינט א שפע, אזוי ווי דער משל וואס דער רבי ברענגט אראפ^[ל]; אז בשעת א קינד איז קראנק, גיט דער קייסער אוועק 'כל אשר לו' - אבי עס זאל אריינגיין איין טראפן, איין טראפן זאל אריינגיין. אט דער משל - עס שטייט סיי פון דעם רב - דער בעל התניא^[לא], און פון רמ"ק, און פון דעם

יותר וצריכין להרבות בספרים קדושים יותר. וכמו שכתב רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן סי' ס"א) ...על כן הוא חסד גדול מלאכת הדפוס, שעל ידי זה יכולים להדפיס ספרים הרבה מאד כנ"ל, שעל ידי זה לא תשתכח התורה מישראל".

ל. עי' בספה"ק "חיי מוהר"ן", אות ש"צ, וז"ל שם: "שמעתי בשמו (של רבינו) ז"ל שסיפר משל נאה לענין מה שמרבה לגלות כל כך תורות נפלאות ומעשיות ושיחות נפלאות ונוראות, אף על פי שאינו נראה עדיין שיעשו פעולתם בשלימות באנשי שלומנו כמו שהיה ראוי להם. וסיפר לענין זה ממלך אחד שחלה בנו יחידו ביותר עד שכל הרופאים משכו ידיהם ממנו ונתיאשו מרפואתו. בתוך כך בא רופא מופלג בחכמה מאד וביקש המלך ממנו בתחנונים גדולים להשתדל עם בנו. והשיב לו האמת שרפואתו קשה ורחוקה מאד אף על פי כן אם יעשו עוד תחבולה אחת אזי אפשר דאפשר שיהיה לו רפואה. אך איני יודע אם לומר לך זאת התחבולה מחמת שהיא דבר קשה וכבד מאד. והפציר בו המלך מאד לגלות לו התחבולה. ואמר לו תדע שבנך הוא חולה מסוכן מאד בתכלית עד שכבר אי אפשר ליתן לו לתוך פיו אפלו טיפה אחת מסממני הרפואות. אך איך שיש סממני רפואות יקרות כאלה, אשר צלוחית אחת קטנה מאד עולה לסך אלפי אלפים, וצריכין למלאות חביות מלא מסממנים היקרים האלה, וליקח בדליים מלאים מסממנים האלה ולשפוך על בנך החולה. וממילא מובן שכל הסממנים היקרים האלה ילכו לאיבוד לגמרי, אך אף על פי כן יתחזק גופו מעט על ידי זה. ואולי מתוך שישפכו עליו הרבה כל כך יכנס לתוך פיו גם כן איזה טיפה על כל פנים, על ידי זה אפשר שיהיה לו רפואה. ותיכף ומיד נתרצה המלך לזה וצוה לעשות כן ועל ידי זה נתרפא הבן מלך. והנמשל מובן ממילא שדייקא מחמת שאנו חולים מדוכאים בחולי הנפש כל כך רחמנא לצלן. על כן מוכרח הצדיק הרופא נאמן לשפוך עלינו סממנים יקרים ונוראים מאד. אף על פי שלכאורה נראה שכמעט הכל הולך לאיבוד חס ושלום, אף על פי כן ריח טוב קולט, וברבות הימים אולי נזכה לחטוף מהם איזה טיפה יקרה ונפלאה לתוך פינו ופנימיותנו, עד שעל ידי זה אולי יש תקוה לזכות לרפואה שלימה ברוחניות וגשמיות, אמן כן יהי רצון".

לא. עיין ב'מחברת הזכרונות' למהרי"ץ מליובאוויטש זצ"ל, (הובא בספר 'הי אור' אות ש"ג). דבראשית דרכו של הבעל התניא בדרך חבד, והיו החסידים כותבים פנימיות התורה

הייליגן רבי'ן; אז בשעת א קינד איז נישט געזונט טוט דער קייסער פארן קינד מערער און מערער - וואס פאר א נארמאלן קינד טוט ער עס נישט, נאר וויבאלד ער איז קראנק טוט ער פאר אים אסאך אסאך מער פון וואס עס קומט אים!

וויבאלד דער אויבערשטער ווייסט פון אזא מין הסתר פנים וואס מיר געפונען זיך, האט דער אויבערשטער געגעבן אזא שפע פון הייליגע ספרים. און דער הייליגער רבי האט עס מתנבא געווען מראש - דער רבי זאגט דאך בפירוש אין ליקוטי מוהר"ן^[ב]: **"כי יש ספרים הרבה, ועתידים להיות ספרים הרבה"** - עס וועט נאך זיין אסאך ספרים, **"וכולם נצרכים בעולם"**. אז דאס איז נאר געבויעט אויף חז"ל און פוסקים און עס איז נישט גע'סתירה'ט פון פילאזאפיע, איז דאס נצרכים בעולם^[ג]. מען זעהט אז דער אויבערשטער גיט דאס אונז

על פי דרך חבד, והיה לביזה בעיני בני אדם והיה מושלכים ארצה, ולתלמידו ר' פנחס זצ"ל היה חלישות הדעת גדול מזה, ובאותו רגע נכנס הבעל התניא לחדרו של רבי פנחס, וטרם שאמר לו ר' פנחס דבר, סיפר לו הבעל התניא סיפר זה, והפטיר 'ודי אם נכנס אפילו רק טיפה אחת ואולי זה יביא לה רפואה'.

לב. תורה ס"א אות ה'.

ג. עי' בספה"ק "ליקוטי הלכות" הל' קדושין ה"ג, אות כ"א, וז"ל: **"זוהו בחינת הדפסת ספרים קדושים של התורה הקדושה שנתפשטה עכשיו ביותר שהוא דבר גדול והוא התקרבות משיח! כמבואר בהתורה "חדי רבי שמעון" (סימן סא) ...כי רק הספרים המדברים מחקירות צריכין להרחיק כמטחוי קשת ולבערם מביתו בביעור חמץ ושאור - ויותר ויותר, אפלו אם חיברם גדולי ישראל יהיה מי שיהיה צריכים ביעור מביתו ורשותו, כי אוסרים במשהו יותר מחמץ ושאור, כי חמץ ושאור הם לא תעשה אחת או שתיים, אבל ספרים אלו כל דבריהם נוגעים בכלל אמונת בית ישראל, על כן בוודאי אין לחלק כבוד בענין זה אפלו לגדול שבגדולים, מאחר שיכולין להיכשל על ידי זה, לזלזל בכבוד כל התורה ומשה וישראל... אבל כל הספרים ההולכים בדרכי התורה הקדושה בדרך אבותינו, בדרך האמונה הקדושה בודאי מצוה גדולה להדפיסם, להרבות ספרים כחול הים, כי כל ספר שמדבר מעניני תורה הן בדרך הפשט, או דרוש, או רמז, או סוד, או פירוש, או ביאור, או ספרי פוסקים ושאלות ותשובות, או ספרי מוסר ואגדות וכיוצא בהם,**

היינט בשתי ידיים - 'בכוונה'. עס איז דאך נישט קיין מקרה - נאר בכוונה [לד].

לערנט, קינדער לערנט! לערנט! זיצט און לערנט! דער אויבערשטער וויל ערשט תורה! דער אויבערשטער וויל ערשט תורה! [לה]

אריין אין משוגעים הויז...

מען זאגט פריערט, אז משה רבינו איז געווען א 'חכם גיבור ועשיר'. דער רבי ר' אלימלך זאגט [לי]; אז דער אויבערשטער האט געזאגט צו

כולם נכוחים למבין וכולם צריכים להעולם, כולם אהובים, כולם קדושים, כי כולם מדברים מרצונו יתברך הנעלם בהתורה והמצוות. ובוודאי אסור לקוץ בריבוי ספרים כמו שנמצאים קצת", עייעו"ש.

לד. עי' בספה"ק "שיחות הר"ן", שיחה י"ח: "פעם אחד סיפרנו עמו מענין הדפסת ספרים שבדורות הללו נתרבו מאד בעלי מדפיסים והם מדפיסים בכל פעם ספרים הרבה מאד מראשונים ואחרונים. וקפצו עליהם זבינא מאד כי הכל קונים ספרים עכשיו וכו'. ואמר רביז"ל: כי אמרו רז"ל (שבת קל"ח): 'עתידה תורה שתשכח מישראל', על כן מדפיסים ספרים הרבה וכל אחד קונה ספרים כדי שיהיו ספרים ביד כל אחד, כדי שלא תשכח התורה על ידי ריבוי הספרים הנמצאים ביד כל אחד ואחד. ואפלו ביד חייט וכיוצא נמצאים עכשיו ספרים וכל אחד חוטף וקונה ספרים כדי שיהיה ספרים ביד כל אחד כדי שלא תוכל התורה להשתכח על ידי זה. אבל זה אין יודעים שכשאין לומדים התורה אין מועילים הספרים כלל, כי בעוונותינו הרבים נפל לימוד התורה מאד והלימוד הוא מועט מאד עכשיו בעוונותינו הרבים (היינו כי מה יועילו הספרים הרבים שלא תשכח התורה מאחר שאין לומדים אותה בעוונותינו הרבים)".

לה. עי' בגמ' ברכות ח., "אמר רב חסדא, מאי דכתיב 'אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב?' אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות. והיינו דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא, מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד".

לו. בספה"ק "נועם אלימלך" פר' בשלח, ד"ה "ועתה הרם מטך": "זוהו ויאמר אליו ה' מזה בידך פירוש איזה מצוה אתה מחזיק בידך לזוהר בה טפי. ויאמר מטה, פירוש, שאני נזהר במידת הכנעה ושפלות מאוד. מטה רוצה לומר הכנעה ושפלות. ויאמר השליכהו ארצה, פירוש מה שאתה סובר שאתה תיקנתה אותה המידה צריך

משה רבינו'ן: "מִזֶּה בְּיָדְךָ?"^[לז] - וואס האסטו? וואס פארמאגסטו? משה רבינו איז געווען א גיבור - נישט סתם קיין גיבור, ער איז געווען א עשיר - נישט סתם קיין עשיר, א חכם - דער גרעסטער חכם. זאג מיר - עפעס. (ענה לו): איך האב עפעס?! **עס איז דאך אלעס פון דיר, עס איז דאך אלעס פון דיר! איך בין א חכם? איינס-צוויי ווערט מען דער גרעסטער ארעמאן (בדעת), רחמנא לצלן!**

עס איז געווען א תקופה פון יארן וואס מען האט פארקויפט [מילך] אין פלעשלאך (פון גלאז). פלעשלאך [מילך] איז געווען. חלב האט מען פארקויפט אין פלעשלאך. (היינט) האט זיך געענדיגט די פלעשלאך, עס האט אנגעהויבן צו איבערגיין אין [פלעסטיק זעקלעך^[לח]]. איז געבליבן אין 'תנובה'^[לט] צוויי מאשינען וואס האבן געוואשן די פלעשלאך, ווייל פלעשלאך פון חלב מוז מען וואשן, עס גייט אריין אסאך באצילן.

האט א פאבריק פון וויין דאס גענומען אויף צו וואשן פלעשער וויין, ווייל פלעשער וויין דארף מען אויך וואשן. און למעשה, ווי קען אריבערגיין די מאשין וואס וואשט פלעשלאך מילך - אויף אן אנדער סארט מאשין? עס דארף דאך אריבערגיין צו וואשן פלעשער פון וויין. איז געווען אן אינזשעניר וואס ער האט געקענט דאס אריבערפירן אויף וויין. יעדער מאשין דעמאלט האט געקאסט פיר טויזנט פונט, עס האט געהייסן אסאך געלט. און מען האט געדארפט

אתה להשליך ארצה המחשבה הזאת שכן דרך בני אדם כשאוחזים באיזה מידה והוא עומד בה במדריגה אחת הוא סובר שכבר תיקן כל המידה הזאת והוא שלם במידה זאת ולא כן הוא אלא שצריך לעלות באותה מידה למדריגה גדולה הימנה. וזהו וישליכהו ארצה ויהי לנחש, פירוש כיון שהתחיל לעלות ולהתגבר במידה זאת הבין שמתחילה היה לנחש".

לז. שמות ז, ב.

לח. כך נמכר החלב בא"י.

לט. פאבריי"ק גדול ליצור חלב באר"י.

צוגעבן נאך צוויי טויזנט פונט - מאכט עס דיר דער אינזשעניר איבער פון וואשן מילך, אז דאס זאל וואשן וויין.

האט מיר דערציילט איינער וואס ער איז אין יענעם פאבריק, ער איז א שטיקל שותף ביי די וויין. האט ער מיר געזאגט, אז מען האט געקויפט צוויי מאשינען, עס האט געקאסט אכט טויזנט פונט די מאשינען, און מען האט געדארפט נאך פיר טויזנט פונט, על סמך פאר איינער אין ארץ ישראל וואס ער קען עס איבערפירן פון וואשן פלעשער פון מילך, אויף צו וואשן פלעשער פון וויין. מען האט עס געקויפט, מען האט עס געבראכט, מען האט עס אוועקגעשטעלט אויף א פלאץ. נו, דארף דא קומען דער אינזשעניר דאס איבערפירן. מען האט אים טעלעפאנירט - (אמרו להם:) ער איז (אריין) אין 'דול-הויז'... (- בית משוגעים). ערלעדיגט. עס איז געשטאנען עד היום, און אזוי שטייט עס נאך - אויב עס איז נאך נישט פארזשאווערט געווארן...

א פלא'דיגע זאך! א מענטש קען זאגן אז ער איז א חכם? א מענטש קען זאגן אז ער איז חכם? דער אויבערשטער זאל אפהיטן! מען איז ביים אויבערשטן אין האנט!

די זעלבע זאך - א גיבור. א מענטש קען זאגן ער איז א גיבור? איינס-צוויי איז מען אויסגעצויגן, איינס-צוויי האט מען א מחלה וואס מען קען זיך נישט אויפהייבן - דער אויבערשטער זאל אפהיטן, דער אויבערשטער זאל נישט ווייזן... מיר זענען ביים אויבערשטן אין האנט!

א מענטש קען זיך האלטן גרויס בגבורתו?! נישט נאר ער איז אויס גיבור, נאר ער איז ערגער ווי א גיבור - דער אויבערשטער זאל אפהיטן. מען מאכט אלעמאל, אלע טאג, א ברכה: "זוקף כפופים" - רבוננו של עולם איך דאנק דיר, איך דאנק דיר, אז איך שטיי אויף די פיס! - איך דאנק דעם אויבערשטן. פארקערט, מיט דעם איז מען בטוח אז עס וועט זיך אלעמאל האלטן און עס וועט קיינמאל נישט

זיין קיין כליון - מיט דעם וואס מען ווייסט אז אלעס איז פונעם אויבערשטן און מען דאנקט דעם אויבערשטן.

די זעלבע זאך - אן עשיר. מיר ווייסן נאך היינט? איינס-צוויי קען ער ווערן נישט נאר קיין עשיר, נאר צען דורות אויף צו באצאלן וואס מען קומט (פאר די) חובות... דער אויבערשטער זאל זיין דער היטער^[מ].

עס פעלט אים א קאפיטל אין 'יהושע'...

על כל פנים האט משה רבינו געזאגט: איך האב גארנישט, איך זאג דיר קלאר - דיר האב איך! איך האב גארנישט! איין זאך וואס דו האסט מיר געגעבן האב איך - "מטה". 'מטה' איז א לשון הַטָּיָה. איך קען זיין מצד הטוב און איך קען זיין מצד הרע - דאס האסטו מיר געגעבן! חוץ דעם איז אלעס פון דיר רבוננו של עולם! דאס איז דער "מזה בידך". קיין זאך נישט, (נאר) מטה, איך האב א בחירה, איך קען זיין א רשע, איך קען זיין א צדיק, דאס זאג איך! דאס איז וואס איך פארמאג!^[מא] ^[מב]

מ. וכמ"ש בירמי' ט, כב: "כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו. כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אני ה' עשה חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם ה'", ועיי"ש בפ"י המלבי"ם מה שמפרש בדרך דרוש.

מא. עי' ספה"ק "אוצר החיים" (קאמארנא) על פרשת שופטים, מצוה תקכ"ט: "שמעתי ממורי חמי הצדיק המפורסם מוהר"ר אברהם מרדכי מפינטשוף שאמר משם אחיו הגאון הקדוש מוהר"ר יוסף מזמיגראד שאמר הקב"ה למשה מה זה בידך - איזה דבר הוא בידך? הלוא הכל בכוחי וברשותי! והשיב: "מטה" - הבחירה והנטיה הוא בידי. ויאמר השליכהו ארצה - השלך ממך חומריות וארציות וישליכהו ארצה כשהשליך הארציות והחומריות ויהי לנחש ראה בעין שכלו שכל עניני עולם הזה כולו זוהמת הנחש. וינס משה מפניו שפירש לגמרי מכל עניני עולם הזה בפרישות וסגופים ואמר לו הקב"ה שאין זה דרך הישר לילך מקצה אל קצה כי גם יש עבודה וניצוצין וחיות ויכול לעבוד השם יתברך עם כל בחינות של היצר הרע ובלבד שישמור שלא

למעשה, אויף די בחירה וואס מיר האבן - צו געבן כח צום טוב און צו זיך מגביר זיין אויפן רע, איז נישטא קיין אנדערע עצה, נאר דורך דער תורה הקדושה! 'אין לך תורה לשמה גדול מזה' אז מען זעצט זיך לערנען (און מען בעהט: **רבנו של עולם! בזכות דער תורה זאל איך זיין אן ערליכער איד! בזכות דער תורה זאל איך ווערן דבוק אינעם אויבערשטן, איך זאל זיין "מאן דאחיד באורייתא אחיד בהקדוש ברוך הוא!"**. אז מען האט ליב די תורה, האט מען ליב דעם אויבערשטן, און אז מען איז דבוק אין די תורה, איז מען דבוק אינעם אויבערשטן!

מיר האבן היינט די בחירה ביי אונז אין האנט. דער רע איז זייער שטארק, מען דארף האבן כח זיך צו שלאגן. מיר ווילן זיך שלאגן, (אבער) מען האט נישט קיין כח. (עס איז) קיין ספק נישט, אז א מענטש שטייט נישט ביי קיין נסיון - חס ושלום, איז רעכט אז עס האט אים געפעלט א קאפיטל אין יהושע וואס ער האט עס נישט גוט דורכגעטוהן מיט דער רש"י, וואס ווען ער לערנט עס דורך וואלט ער געהאט א כח זיך צו מתגבר זיין על היצר. אדער פעלט אים א געוויסער פרק משניות, עפעס א געוויסער סוגיא, וואס ווען ער וואלט **עס ווען דורכגעטוהן וואלט ער ווען געהאט די 'מזונא דנשמתא' בייצושטיין דעם נסיון** [מג]. **"בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין"** [מד].

יגרוור אחר הרע ולזה שלח ידך ואחז בזנבו כי יש זי"ן שמות ב"ן מזי"ן מלכים הצריכין תיקון ונתפזרין בכל הדברים שבעולם וצריכין תיקון בקדושה ובטהרה, ודפח"ח"

מב. באוסף מכתבים (חלק ג' מכתב קס"ג) כתוב וז"ל: ומובא בספר "פאר לישרים" (אות פ) וזה לשונו הק' צדיק אחד אמר לפני הבעש"ט ז"ל אני טרחתי ויגעתי בעבודת השי"ת, ולבסוף לא השגתי שום דבר, כי אני הדיוט ופחות. והשיב: **'זה השגת, להיות בעיניך שפל ופחות' עכ"ל.** כי הרע והקליפות שהם הם השקר, הם מרמים את האדם.

מג. עי' מדרש איכה, פתיחתא ב': "רבי הונא ורבי ירמיה בשם רבי חיא בר אבא אמרי, כתיב: ואותי עזבו ואת תורת לא שמרו, הלזואי אותי עזבו ותורת שמרו, מתוך שהיו מתעסקין בה המאור שבה היה מחזירן למוטב".

מד. קידושין ל:

אלע עצות – בלויז אויב מען לערנט!

עס איז דא פון רבי דוד יונגרייז^[מה], ברענגט ער אראפ, וואס איז דער ענין פון אלע מוסר ספרים און חסידישע ספרים וואס רעדן עצות אויף התגברות על היצר און התעוררות מיט אלע סארטן מטעמים אז מען זאל זיך דערהאלטן - עס שטייט דאך מפורש "בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין"? זאגט ער: "אלע עצות איז - אויב מען לערנט; אז מען לערנט נישט - העלפט נישט די עצות, עס העלפט גארנישט!^[מו]

דאכט זיך, אז דער קאמארנער ברענגט אראפ אין די הקדמה פון משניות. זאגט ער, אזא רבי שמעון בן יוחאי, מיט אזא מין מח, מיט אזא מין הארץ, ווען ער לערנט נישט וואלט פון אים גארנישט

מה. ה"ה הרה"צ רבי דוד ב"ר ברוך ראובן שלמה יונגרייז זצ"ל ראב"ד "העדה החרדית", נולד י"ג שבט שנת תרנ"ח לפ"ק בעיר העתיקה בירושלים עיה"ק, לאחר נישואיו לבת הרב אשר זוסמן דיליאון ז"ל מרבני ישיבת "עץ חיים" נתמנה על ידי הגרי"י דיסקין זצ"ל לכהן כר"מ בישיבת "אוהל משה", וכן כהן כר"מ בישיבת "חתם סופר", ולימים היה ראש ישיבת "אנשי מעמד", וכן מסר שיעורים בישיבת "פורת יוסף", בשנת תרצ"א נתמנה על ידי הגרי"ח זונפלד זצ"ל לדיין בבד"ץ העדה החרדית, ובשנת תשכ"ח התמנה לראב"ד העדה החרדית, היה גאון נפלא, ענוותן ושפל ברוך מאד (עין באוסף אמרים - מידות דף קס"א), והיה מקפיד שלא לדון אדם שעשה לו טובה כל שהיא מפני חשש שוחד, נפטר במוצאי שמחת תורה שנת תשל"ב לפ"ק, ומנחותו כבוד בהר הזיתים בירושלים עיה"ק תובב"א.

מו. ובאוסף אמרים (תורה דף תנ"ב) מוסיף מוריניו שליט"א על זה וז"ל: ויתכן שזה הכוונה בלשון בראתי תורה 'תבלין' [שרבים הקשו על לשון זה] שהתורה היא תבלין לכל העצות, שבלעדה היא כמו מאכל ללא תבלין, כן התורה ממתיקה ומתבלת את כל העצות, שרק על ידה מועילות העצות. ועל דרך משל, אדם ישב בתענית עשרה ימים וכמובן שהוא מרגיש חולשה נוראה עד שאינו יכול לעמוד על רגליו, במקום לאכול הוא הולך לרופא לבקש תרופות ועצות לרפואת חולשתו - תחילה אכול ושתה - יאמר לו הרופא - ורק לאחריו אם לא נרפאת, קח רפואות ושיקויים! כי כאמור עיקר העצה נגד היצר הרע היא התורה הקדושה, והיא ארוכה ומרפא לכל סוגי היצר הרע.

געווארן...^[מז] דאס איז דאס. "בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין כנגדו!"

מען טאר נישט מזלזל זיין אין דעם, דאס איז אן עצה - ווי שטייט? "פּוֹטֵר מִים רֵאשִׁית מְדוּן"^[מח] - דאס ערשטער דין וואס א מענטש גיט אפ, איז, צו ער האט געלערנט צו ער האט נישט געלערנט^[מט]. דאס נעמט אים אראפ אלע קשיות וואס מען וועט אים פרעגן און וואס מען וועט אים דן זיין. ווען מען וועט אים דן זיין פארוואס האסט געטוהן דאס, פארוואס האסטו געטאן דאס, פארוואס האסטו גערעדט לשון הרע? פארוואס - דאס? - (קודם הכל) פרעגט מען - דו האסט געלערנט? געלערנט?!

דער עיקר בחירה פון א מענטשן

עס קומט אויס פון רש"י, עס איז א גמרא אין בבא בתרא^[נ]: "ביקש איוב לפטור את כל העולם כולו ממידת הדין". וואס האט ער געזאגט? ער האט געזאגט: "רבנו של עולם, בראת שור ופרסותיו סדוקות",

מז. ע"י בספה"ק "נתיב מצוותיך" (קאמארנא) - נתיב התורה - שביל הראשון, וז"ל: "ואתם אחיי, תדעו שאפילו אדם הצדיק שזיכך עצמו כמשה רבינו וכרבי שמעון בן יוחאי, לא יכול להיות יום אחד בלא תורה, אף שזיכך עצמו ומחשבתו לדביקות, ואור אלהי שופע עליו בכל עת, ומייחד יחודים בכל רגע, אעפ"כ אי אפשר לחיות בזה בתמידות, ולא יכול לבוא לזה המדרגה בתכלית, אלא על ידי התורה ודביקות באור אין סוף שבתוך האותיות, כי עיקר ושורש הוא התורה תורה לשמה".
מת. משלי יז, יד.

מט. ע"י גמ' סנהדרין ז., "אמר רב המנונא אין תחילת דינו של אדם נידון אלא על דברי תורה שנאמר 'פּוֹטֵר מִים רֵאשִׁית מְדוּן'".

נ. טז. וזל"ש: "אמר רבא, ביקש איוב לפטור את כל העולם כולו מן הדין. אמר לפניו: רבנו של עולם, בראת שור פרסותיו סדוקות, בראת חמור פרסותיו קלוטות, בראת גן עדן בראת גיהנם, בראת צדיקים בראת רשעים, מי מעכב על ידך? ומאי אהדרו ליה חבריה [דאיוב]? אף אתה תפר יראה ותגרע שיחה לפני אל, ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע ברא לו תורה תבלין".

דאס'איז א סימן טהרה אז ער איז טהור. "בראת חמור שפרסותיו קלוטות", האט ער א סימן טמא? איז ער טמא. איז אים האסטו באשאפן א כשר'ע, און אים א טריפה'נע. זיי האבן עפעס א בחירה? זיי האבן נישט קיין בחירה. "בראת גיהנום, בראת גן עדן, בראת רשעים, בראת צדיקים", עס איז נישטא קיין בחירה! אז מען איז א רשע, מען איז רע - ציהט מען זיך צום רע, אז מען איז טוב - ציט מען זיך צו טוב.

- פרעגט די גמרא: וואס האט מען אים געענטפערט? אינטערסאנט אז מען האט אים נישט געענטפערט אז ס'איז שטותים... נאר מען האט אים געענפערט: "בראתי יצר הרע בראתי תורה תכלין!". אין הכי נמי, דער אויבערשטער באשאפט א מענטשן וואס ער האט רוב רע. רוב רע - איז ער א רשע. (אבער) ער האט אן עצה, אז ער וועט לערנען תורה וועט ער ווערן א צדיק, און ער וועט זיין 'חשוב'ער' ווי אן אנדערער צדיק, ווייל ער איז געווען א רשע און ער האט איבערגעפירט דעם גאנצן כח הרע פאר השם יתברך!

אדרבא, עס איז דא ריזיגע צדיקים, מנהיגי הדור, מנהיגי עולם, וואס זיי האבן געהייסן רשעים משרשם - און זיי זענען צדיקים, אדרבה, זיי האבן געטוהן ווי ס'דארף צו זיין. און עס איז דא וואס האבן רוב טוב, "בראתי צדיקים" - רוב טוב, אבער טאמער ער וועט נישט לערנען וועט זיך מתגבר זיין דער רע אויף אים און ער וועט ווערן א רשע; ער דארף לערנען!

מיט דעם פארשטייט מען זייער גוט פארוואס ביי עשרת ימי תשובה - ביי ראש השנה מיט יום כיפור, איז דא אן עקסטערע ספר פאר בינונים^[נא]. וואס איז דאס 'בינונים'? אז עס דא איינער וואס

נא. גמ' מס' ראש השנה טז: א"ר כרוספדאי א"ר יוחנן: "שלשה ספרים נפתחין בר"ה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים. רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה. בינוניים תלוין ועומדין מר"ה ועד יוה"כ, זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה".

האט פונקט 'מחצה על מחצה זכיות' - אין א האלבע מינוט ארום איז ער שוין אויס 'מחצה על מחצה', און אז עס איז יא דא א מחצה על מחצה - וויפיל איז דען דא? עס קען דאך נישט זיין כמעט פונקט מחצה על מחצה? און דער אויבערשטער האט נאך א באזונדערן תיק (פראטאקאל) פאר די וואס זענען מחצה על מחצה, זיי האבן א באזונדערן דיון פאר הקדוש ברוך הוא? נאר דערפאר דארף מען א באזונדערן ספר פאר צדיקים וואס זיי זענען רוב טוב, און א באזונדערע ספר פאר רשעים וואס זיי זענען רוב רע, און א באזונדערע [ספר] פאר בינונים. און די עצה און די פעולות איז: לערנען!

די שטערקסטע הצלחה!

רש"י זאגט טאקע אויף די גמרא אין בבא בתרא ט"ז, אז מען דארף אזויפיל לערנען אז עס זאל נישט זיין פלאץ אויף קיין הרהור רע [נג]. און א מענטש איז מחוייב צו זיצן און לערנען! פיר און צוואנציג שעה א מעת לעת זאל א מענטש לערנען. אז ער טוט א זאך, איז עס ארעי - ער דארף טוהן, אבער אז ער ענדיגט, דארף ער גלייך צוריקגיין צום ספר [נג].

נב. וז"ש: "ברא לו תורה. הן תבלין שהיא מבטלת את הרהורי עבירה כדאמר בעלמא (קדושין דף ל:) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח כו' הלכך לאו אנוסין ניהו שהרי יכולין להציל עצמן".

נג. עיין בספר "אוסף אמרים" - תורה (מאמר שישי), וז"ל: אגב, שמעתי מאחד שהכיר שני חברים שלמדו שש שנים כאחד, אחד צמח והיה לגדול בישראל, ואילו השני לא הגיע לכך ואלו שהכירום שאלו: מאי בינייהו? והשיב אותו אדם גדול: מעולם לא סגרת את הגמרא, לא רק בעיצומם של סדרי הלימוד, אלא גם בין הסדרים; בין סדר א' לסדר ב' היתה הפסקה של שעתיים, ובאותם שתי שעות חשבתי במה שלמדתי בסדר א', וחזרתי על זה בכמה וכמה חזרות, ועל ידי כן נתקיים בי מה שלמדתי. כי זה כלל גדול בלימוד התורה, שהלומד תורה כראוי נקרא 'עוסק בתורה' - כי התורה אצלו בבחי' 'עסק' שהוגה ועוסק בה תמיד, לא דוקא בשעה שהספר

דאס איז 'פשוטו כמשמעו', פיר און צוואנציג שעה דארף א מענטש לערנען בכל עת ורגע, ער איז מחוייב בכל עת ורגע. מען מאכט נישט קיין ברכות התורה אויף יעדעס מאל וואס מען לערנט תורה, ווייל ס'איז נישטא קיין הפסק מצד הדין. מצד הדין איז נישטא קיין הפסק^[נד], מען דארף האלטן אין איין לערנען. יעדער זאך וואס מען טוט, דארף מען טוהן דרך ארעי, און יעמאלט האט מען א געוואלדיגע הצלחה, א געוואלדיגע הצלחה, די תורה איז הצלחה בגשמיות! דער הייליגער רבי זאגט אין ספר המידות^[נה]: "התורה והמעשר והשבת נותנין חיים גשמיים גם כן!", און אז מען האט דאס - דאס איז די בעסטע עצה!^[ני]

מען מיינט אז מען ראטעוועט זיך מיט לשון הרע; א מענטש מיינט אז ער וועט רעדן לשון הרע וועט ער ווערן שטערקער, ער וועט יענעם מְנַצֵחַ זיין - דאס איז כפירה גמורה! "אֲשֶׁר אָמְרוּ לְלִשְׁנֵנוּ נִגְבֵּיר שְׂפָתֵינוּ אֶתְנוּ - [מִי אָדוֹן לָנוּ]"^[נז] - אז מיט דעם וואס איך רעד אויף יענעם לשון הרע וועל איך יענעם מנצח זיין, דאס איז כפירה גמורה! אן לשון הרע קענסטו נישט מנצח זיין יענעם? לערן! פרואוו! לערן,

פתוח לפניו, אלא הוא ממשיך לחשוב במה שלמד גם אחרי שסגר את הספר, וכו'.

נד. שלחן ערוך או"ח סי' מ"ז, סעי' י' (ובנו"כ שם).

נה. ערך "לימוד" חלק שני, אות ב'.

נו. עי' בספה"ק "ביאור הליקוטים" בדברי פתיחה: "ועוד הנני לספר אשר ראיתי בבית אבי. איש זקן אשר בימי נעוריו התחיל לנסוע לרבינו ז"ל, עם דודו שהיה מאנשי רבינו ז"ל. ודודו שיבח אותו קצת לפני רבינו ז"ל, שהוא בר אוריין. והתחיל רביז"ל לעוררו על התמדת הלימוד. ואמר לו בזו הלשון: **דיא ליפן זאלן דיר ניט צו שטיין** [כי עדיין היה סמוך על שולחן חותנו]. גם אמר לו רבינו ז"ל בזה הלשון: **דיא תורה וועט דיר קוויקן, דיא תורה וועט דיר שטארקן**. ועוד כמה וכמה שבחים חשב אז. ובסוף הרים את קולו, ואמר לו בזה הלשון: **דיא תורה מאכט ריין**".

נז. תהלים יב, ה. ועי' תרגום.

וועסטו זעהן ווי דער אויבערשטער וועט דיר העלפן - לערן! לערן תורה, וועסטו זעהן ווי דער אויבערשטער וועט דיר העלפן!

פארבייטן אויף א קליין פאפירעלע

מען פארבייט! מען פארבייט! אוי להם לבריות מעלבונה של תורה!^[נח] עלבונה של תורה! מען גיט פאר א מענטש דער בעסטער זאך פון דער בריאה, און ער שפילט זיך מיט א פאפירעלע. פארשטייסט? מען דערלאנגט איינעם א מיליאַרד דאלער - א ידיד, ער וויל אים ראטעווען אין אלע בחינות - שטייט ער און ער שפילט זיך מיט א שוועבעלע און מאכט זיך נישט וויסנדיג, און ער איז נאך פונה עורף - ער פארשעמט אים דאך, ער פארשעמט אים דאך - ער פארשעמט דעם ידיד.

דער אויבערשטער גיט אונז א תורה הקדושה - יעדער איינער קען זיך ראטעווען ביי דעם, אז נישט איז 'אוי להם לבריות מעלבונה של תורה'. יעדער איינער איז מחויב צו לערנען, צדיקים דארפן לערנען, בינונים, רשעים - טאקע ממש דער לשון הרמב"ם^[נט]: "בין עני בין עשיר בין בעל אשה ובנים, בין שלום בגופו, בין בעלי יסורים חס ושלום, אפילו זקן מופלג (וכו'), עד אימתי? עד יום מותו!" - דאס איז דאס, דאס איז דאס.

דוד המלך'ס נשמה

מען האט אלעס, מען האט אלעס! מען נעמט איין - אלע פראנטן נעמט מען איין - מען האט אן עצה פון תורה הקדושה!

נח. ע"י משניות אבות פ"ו, מ"ב: "אמר רבי יהושע בן לוי, בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף".

נט. הל' תלמוד תורה, פ"א, הלכה ח-י.

דוד מלך ישראל - א מורא'דיגע נשמה, אבער ער האט געהאט אזויפיל רע, וואס ער וואלט געקענט ווערן א ירבעם בן נבט בכל עת ורגע, אזויפיל רע האט ער געהאט!^[ס] און די טוב איז געווען איום ונורא, אבער די רע איז אויך געווען. דערפאר האט ער געשריגן כסדר, 'נפשי נפשי נפשי, מען וויל פאנגען 'נפשי' 'רוחי', 'נפשי, נשמתי, יחידתי' - געוואלד, געוואלד! וואס? 'מען לאקערט אויף מיר, מען לאקערט אויף מיר'. אבער עם כל זה שטייט אין ראשית חכמה^[סא]; אז גע'הרג'עט דעם יצר הרע פון לבי חלל בקרבי, האט ער אים גע'הרג'עט מיט תורה!

ס. עי' בספר "פתח העינים" להחיד"א על מס' יומא דף כב ע"ב, על המאמר חז"ל "שאול באחת ועלתה לו, דוד בשתים ולא עלתה לו", וז"ל: "והנה רבינו האר"י צ"ל בשער הגלגולים שסידר מהר"ש ויטאל זלה"ה בהקדמה ז"ך, כתב, שדוד המלך ע"ה נפשו היתה בעמקי הקליפות וזו היתה תחילת ביאתה ולכן היה יצרו מתגבר עליו ואינו נחשב לו עון כל כך כמו שאר בני אדם כי יודע אלקים תגבורת יצרו לפי שעדיין נאחז ח"ו בקליפה וטרחו גדול. וזהו סוד משז"ל אלמלא אתה דוד והוא שאול אבדתי כמה דוד מפניו, והבן זה מאד עכ"ד. וממילא רוחא טוב טעם והרי הוא כמבוא"ר מאמרינו זה, שאול באחת ועלתה, דוד בשתים ולא עלתה לו, דלהיות דוד הע"ה נאחז בסבך ונפשו היתה בעמקי הקליפות, היה מתגבר עליו יצרו ביותר, וקמי שמיא גליא צערו וטרחו, ולכך בשתים ולא עלתה לו. ובזה פירשתי איזה פסוקים הלא הוא כמוס".

סא. שער הקדושה פרק שני, וזל"ק שם: "ואמר (תיקונים דף ז) בתיקון עץ הדעת, טוב דא מטטרו"ן, ורע דא סמא"ל, וחטא אדם היה לערב הרע בטוב. ולכן במקום זה הם שית סדרי משנה להבדיל הטוב להרע לעצמו. וכן אמר שם לקמיה ואילנא דעץ הדעת טוב ורע צריך למעבד פירוד בין טוב לרע הדא הוא דכתיב (בראשית א, ז) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך, וצריך למעבד קיצוץ ביה למהוי בר נש בלא יצר הרע, כגוונא דדוד דקציץ ליה מיניה והרגיה בגרסתיה (- בלימודו), הדא הוא דכתיב (תהלים קמ, כב) ולבי חלל בקרבי, ולקבל מ"ט מן מטטר"ון אינון מ"ט פנים טהור מ"ט פנים טמא, עד כאן לשונו (זוה"ק). ואגב מבואר כי סגולת גרסת המשניות להרוג היצר הרע ולהכניעו עם היות שמשניות האלו שיש לנו ממחלוקות התנאים לא היה עדיין בזמן דוד מכל מקום היה לו שש סדרי משנה מהלכות פסוקות ובהם גורסים ע"כ", עכ"ל.

דוד המלך איז געווען דער גרעסטער מתמיד אין דער וועלט^[סב], און בשעת ער האט געלעבט איז געווען ליכטיג ביי אלע תלמידי חכמים אין תורה שבעל פה, ווייל ער איז געווען דער שורש פון תורה שבעל פה^[ג], און ער איז געווען א ראש ישיבה, און ער האט מרביץ תורה געווען ברבים, "דוד דגלי מסכתא"^[טז]; מיט תורה, מיט תורה האט ער גע'הרג'עט דעם יצר הרע!

במילא, דאס ליגט פאר אונז אין די אויגן, ס'ליגט פאר אונז אין די אויגן - מען דארף לערנען!

אין לך תורה לשמה גדול מזה!

דערפאר, די הייליגע משנה - מען לערנט דאך אבות. אבות איז דאך מידות - ענוה מיט מידות. נאך קבלת התורה איז אלעס אלעס דורך דער תורה הקדושה. עס איז רעכט, אז דערפאר טאקע איז די משנה מקדים - א מסכת וואס גייט מיט מידות טובות און וועגן שבירת היצר - איז ער מקדים (ענין מסירת התורה, כדי להודיענו) - אונז האבן א גוטע תורה - דו האסט א תורה! דאס האבן איך מקדים געווען, מיר האבן א גרויסן רכוש, און מיט דעם וועסטו זוכה זיין צו אלע מידות!

עס איז א מפורש'ע זאך, אז א מענטש לערנט 'למען' אז דאס זאל אים ראטעווען, איז דאס די גרעסטע (תורה לשמה). עס איז א

סב. עי' ירושלמי ברכות פ"א, ה"א: "חצות לילה אקום והוא אומר על משפטי צדקך. ומה היה דוד עושה? ר' פינחס בשם ר' אלעזר בר' מנחם, היה נוטל נבל וכינור ונותנו מראשותיו ועומד בחצי הלילה ומנגן בהם כדי שישמעו חברי תורה. ומה היו חברי תורה אומרים? ומה אם דוד המלך עוסק בתורה - אנו על אחת כמה וכמה". עי' עוד בחז"ל בכמה מקומות שמובא הרבה בגודל הפלגת התמדתו בתורה, ואכ"מ.

סג. עי' זוה"ק ח"ב קס"ו.

סד. גמ' עירובין נג.

בפירוש'ער מדרש^[סה]: "עשיתם חבילות חבילות של עבירות, עשה כנגדן חבילות חבילות של מצות". וכל שכן לימוד התורה! כל שכן לימוד התורה - יא! אז מען לערנט 'למען' זיך צו ראטעווען, דאס איז דאך דער ריכטיגער לימוד. אזא לימוד גייט צום סטרא אחרא? אזא לימוד איז דאך 'למען שמו יתברך!' 'למען' זיך צו ראטעווען! דאס איז א ריכטיגער תורה לשמה - 'אין לך תורה לשמה גדול מזה'!

מען קען נישט אנטלויפן!

דער משנה ברורה אין סימן תרכ"ב, אין שער הציון, ברענגט אראפ אן אינטערסאנטער זאך; פארוואס ליינט מען הפטורת יונה, יום הכיפורים? אז דו זאלסט וויסן אז פונעם אויבערשטן לויפט מען נישט אוועק^[סו]; ווייל וואס איז פשט - ער לויפט אוועק? אז דער אויבערשטער האט געוואלט אז יונה זאל זאגן די נבואה אין נינוה, ער האט נישט געוואלט - ער איז געווען א צדיק, און ער האט געטוהן אן עבירה לשמה - לשם שמים, אבער ס'איז (געווען) עבירה

סה. ילקוט שמעוני משלי כ, רמז-תתקנט: "ובתחבולות עשה מלחמה". רבי נתן ורבי אחא בשם רבי סימון אם עשית חבילות חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות חבילות של מצות".

סו. וזל"ש במ"ב: "ומפטיר ביונה שמדבר מן התשובה, ועוד שאין יכולין לברוח מן השי"ת. אחרונים". וכתב ע"ז ב"שער הציון" שם, וז"ל: "וכוונתם כי האדם חושב כמה פעמים לייאש את עצמו שאין יכול לתקן בשום אופן וע"כ יתנהג תמיד באופן אחד ואם יגזור עליו הקב"ה למות ימות, אבל טעות הוא, שסוף דבר יהיה כל מה שהקב"ה רוצה מנפשו שיתקן מוכרח הוא לתקן ויבוא עוד פעם ופעמים לעוה"ז ובע"כ יוכרח לתקן וא"כ למה לו כל העמל למות ולסבול חיבוט הקבר ושאר צרות ולחזור עוד הפעם?! וראיה מיונה שהקב"ה רצה מאתו שילך וינבא והוא מיאן בזה ונס לים מקום שלא ישרה עליו עוד השכינה לנבאות כידוע וראינו שנטבע בים ונבלע בדג והיה שם במעיו כמה ימים ולפי הנראה בודאי לא יכול להתקיים דברי השי"ת ומ"מ ראינו שסוף דבר היה שרצון השי"ת נתקיים וילך וינבא כן הוא האדם בעניניו וזהו שאמרו באבות ואל יבטיחך יצרך שהשאלו בית מנוס לך שע"כ אתה נוצר וכו", עכ"ל.

פון 'חייב מיתה' - 'עובר על דברי עצמו' איז חייב מיתה^[סז]; נאר עס כל זה, זיין הארץ האט אים געזאגט אז די גוים פון נינוה וועלן תשובה טוהן, וועט ווערן א קטרוג אין הימל - 'זעה ווי זיי טוען תשובה און אידן טוען נישט קיין תשובה'^[סח], איז ער געווען 'הכובש נבואתו' למען מסירת נפש פאר אידן.

וואס האט ער געטוהן? ער האט דאך השראת השכינה, און אוועקגיין פון דביקות קען ער נישט, א צדיק קען נישט אוועקגיין פון דביקות. האט ער געקלערט, השראת השכינה איז דאך אין ארץ ישראל, (א"כ) אז ער וועט זיין אין חוץ לארץ, ער וועט פארן אין חוץ לארץ, וועט ער נישט האבן קיין השראת השכינה. עס האט אים אבער גארנישט געהאלפן, מען האט אים אריינגעווארפן אין ים, א פיש האט אים איינגעשלינגען, (ביז) ער איז געקומען און געגאנגען זאגן אין נינוה.

מען דרייט זיך נישט ארויס פונעם אויבערשטן; ווייטער, זעהט מען, אז עס העלפט תשובה ביי די אנשי נינוה.

אלע וועלן האבן עולם הבא

קומט אויס; דער מאירי^[סט] זאגט עס, און דער אלשיך^[ע] זאגט עס; אז דער פשט פון "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", איז בפשטות - אלע! אלע! צדיקים, בינונים, רשעים - אלע האבן עולם הבא. נאר וואס דען? עס וועט זיי קאסטן טייערער, עס וועט קאסטן טייערער - מען גייט איבער צרות מיט גלגולים, מיט כף הקלע, מיט חיבוט הקבר, מיט גיהנום, און מען ווערט נאכאמאל געבוירן, מען

סז. רמב"ם יסודי התורה פ"ט, ה"ג.

סח. מכילתא פר' בא, הקדמה.

סט. על מס' סנהדרין דף צ' ע"א

ע. על ויקרא ט, ה-ו.

שלאגט זיך ווייטער, און עס גייט איבער ווייטער מעבָרים אויף דער וועלט, ביז מען וועט זיך כאפן און מען וועט תשובה טוהן! אלע וועלן סוף כל סוף תשובה טוהן, און אלע וועלן האבן עולם הבא!^[עא]

אז 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא', איז דאך בכלל א קשיא: וואס הייסט? מען קען משה זיין קטן לגדול? אלע וועלן האבן עולם הבא? אלע וועלן טאקע האבן, נאר עס ווענדט זיך!^[עב] דערפאר ליינט מען מפטיר יונה יום כיפור - עס וועט דיר גארנישט העלפן, מען מוז תשובה טוהן, נאר פארוואס דארף מען כאפן קלעפ? טוה שוין תשובה! שוין תשובה!

אויב אזוי, זעה - זיץ און לערן תורה. לערן תורה 'למען' דו זאלסט תשובה טוהן, וועסטו זעהן אז דו וועסט תשובה טוהן. די תורה האט

עא. עי' בספה"ק "ליקוטי הלכות" הל' עדות ה"ה, אות י"א: "כי סוף כל סוף בוודאי נשוב אל ה' ויבנה הבית המקדש כמו שהבטיחנו כמה נביאים וצדיקים, כמו שכתוב, "אחר ישובו בני ישראל וכו'". וכתוב: "ועשיתי את אשר בחוקי תלכו וכו' והסירותי לב האבן וכו'". וכן בפסוקים הרבה, מכל שכן ריבוי היעודים וההבטחות שהזהירנו הצדיקי אמת שאין שום יאוש בעולם כלל. וכמו שכתוב, "טוב ויחיל ודומם לתשועת ה' וכו'". והעיקר שיאמין בהעדים נאמנים שהם הנביאים והצדיקי אמת המחזקים ומזרזים אותנו על כל זה שהם בחינת עדים נאמנים הנ"ל, בחינת אוריה וזכריה, כמו שנתקיים דברי אוריה ונחרב הבית המקדש, כן בוודאי יתקיימו דברי זכריה ויחזור ויבנה הבית המקדש. וכמו כן בכל אדם שכמו שיכול לגרום במעשיו לעכב בנין בית המקדש שנחשב כאילו החריבו, כן בוודאי יש תקוה שיחזור ויבנה על ידי תיקון מעשיו, כי בוודאי סוף כל סוף יתקן הכל ויתקן גם נפשו וישוב אל ה' וירחמהו!".

עב. עי' בספה"ק ליקוטי מוהר"ן סי' נ"א, בסופו: "ועל כן שכר עולם הבא, 'עין לא ראתה אלקים זולתך' (ישעי' סד. ועי' ברכות לד.). כי מאחר שיהיה כולו אחד, לא יהיה עין שיראה, רק "אלהים זולתך". ואמר (רביז"ל) אז, שגם בזה יש קשיא מה שאי אפשר להבין. כי אם כן איך יהיה חילוק השכר לכל אחד ואחד לפי מדריגתו, ולפי עבודתו ויגיעתו בזה העולם בשביל השם יתברך? כי בוודאי גם בהסוף האחרון, לא יהיו כולם שוים. ומאחר שיהיה כולו אחד, איך שייך חילוק בין אחד לחבירו לפי מדריגתו? אך יש בזה סוד שאי אפשר להבינו, והדברים עתיקים".

א מורא'דיגער כח!^[עג] מען לערנט מקרא, מען לערנט משנה, מען לערנט גמרא, מען לערנט חסידות, מען לערנט סתרי תורה, מען לערנט, מען לערנט - דער גוף (- לשוב), דאס איז אן עצה פון גאט אליין! און דער תורה איז - 'זאת התורה הנתונה למשה מסיני'.

דער אלשיך רעדט דאס ארום, און דער מאירי רעדט דאס ארום, אז אלע וועלן האבן עולם הבא, נאר עס וועט קאסטן זייער טייער!
מען דארף האבן שכל צו תשובה טוהן ערשט - און מען קען תשובה טוהן! פשוט, עפן אויף דעם מויל - און לערן! עפן אויף דעם מויל און לערן!

דאס מויל! דער רבי האט געזאגט^[עד]: אז ווען מען ווייסט ווען דער כח פון דעם מויל, קען מען פארשפרעכן א ביקס זאל נישט שיסן! א

עג. עי' בספה"ק "שיחות הר"ן" י"ט, וז"ל רביה"ק: "נכספתי מאד להמשיך את העולם אל עשיה שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבר וכיוצא. ואמר: שאפילו אותן האנשים הרחוקים מן הקדושה מאד שנלכדו במצודה רעה עד שרגילין בעבירות חס ושלוה רחמנא לצלן רחמנא לשזבן, אף על פי כן הכוח של התורה גדול כל כך עד שיכולה להוציא אותם מן העבירות שרגילין בהם חס ושלוה. ואם יעשו להם חק קבוע וחיוב חזק ללמוד בכל יום ויום כך וכך יהיה איך שיהיה בודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה כי כח התורה גדול מאד". גם עי' בספה"ק "ליקוטי הלכות" בציעת הפת ה"ה, אות כ"ב, וזל"ש: "עיקר המלחמה כנגד היצר הרע הוא רק על ידי התורה, כמו שאמרו רז"ל, אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח וכו'. ועל כן קראו מנוול, כי עיקר התגברותו על ידי הניוול של הבגדים הצואים כנ"ל. והתיקון על ידי מימי התורה וכו' וכנ"ל. וכמו ששמעתי מפיו הקדוש זכרונו לברכה שאמר, נכספתי מאד להמשיך העולם אל עשיה, דהיינו שיהיה חיוב לכל אחד בכל יום ללמוד כך וכך כפי ערכו וכו'. ושאלתי אותו אז, הלא יש בני אדם בעלי עבירות רחמנא לצלן?! השיב בלשון גערה קצת: 'אין אתה יודע כח הגדול של התורה' וכו'. וכוונתו היתה שאפילו מי שנלכד בעבירות חס ושלוה, ונדמה לו שאי אפשר לו לצאת משם. אם אף על פי כן היה קובע לו שיעורים קבועים לתורה בכל יום ויום היה כח התורה מתגבר עד שגם הוא היה נתתקן ויוצא מהם סוף כל סוף. (עי' מזה בשיחות הר"ן י"ט) נמצא, שעיקר נצחון היצר הרע על ידי התורה".

עד. עי' ספה"ק "ליקוטי מוהר"ן" תניינא סי' צ"ו.

כח הדיבור! לערן! לערן! לערן און לערן און לערן 'למען' דו זאלסט תשובה טוהן!^[עה] אדערווייל לערנסטו, אדערווייל שטארקסטו זיך, דו באקומסט 'מזונא דנשמתא' - וועסטו באקומען כח זיך צו שלאגן מיטן יצר הרע און באקומען סייעתא דשמיא זיך צו שלאגן מיטן יצר הרע. און טאמער זעסטו אז עס האט נישט געווירקט, זאלסטו לערנען נאך מער און נאך מער און נאך מער, ביז דו וועסט זעהן אז דו וועסט געהאלפן ווערן! **עס איז נישט דא קיין אנדערער עצה!**
דאס איז דער עצה! 'בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין!'^[עו]

די ענוה פון משה רבינו

משה רבינו, ווערט געבראכט, דער ענין פון 'ויקרא אל משה' (המרומוז באלף זעירא), אז ער האט געקענט טוהן די גרעסטע זאך ווי קריאת

עה. עי' בספה"ק "ליקוטי הלכות" שם, אות י"ג, וז"ל: "זוה צריך כל אדם לידע שאפילו אם הוא כמו שהוא. אם יברח בכל יום אל התורה הן הרבה הן מעט אם אי אפשר לו מחמת הפרנסה או שארי מניעות. על כל פנים כשיקבע עצמו על התורה ללמוד בכל יום ויום איך שיהיה ויעבור עליו מה, אז בוודאי סוף כל סוף יהיה נטהר מכל הבגדים הצואים ויתקרב לה' יתברך באמת, כי אף על פי שהם נסבכים באדם מאד מאד ומתגברים בכל פעם שמתעורר האדם לה' יתברך, הם מתגברים ביותר. בפרט כשרוצה לעסוק בתורה ותפילה. וכמובא בכתבי האר"י ז"ל. שיש הרבה שהמצולות ים שהם הרהורים רעים ומגנים מתגברים עליהם ביותר, בפרט בעת עסקו בתורה ותפילה, אבל אף על פי כן אם לא יניח את מקומו יכריח מחשבתו להמשיכה לתוך התורה והתפילה בכל פעם יהיה איך שיהיה. בוודאי סוף כל סוף התורה תטהר אותו מכל הנ"ל, כי התורה הוא בחינת נהר שאינו פוסק וכמעין המתגבר שאין שום טומאה ולכלוך יכול להתקיים כנגדה, כי כל הטומאות והגלולים שבעולם היא שוטפת אותם ומבטלת אותם ברגע קלה, רק שהעיקר שיהיה חזק בזה, כי אחר כך הם חוזרים ומתגברים ביותר. וצריך לחזור ולברוח אל התורה. וכן בכל פעם".

עו. עיין באוסף מכתבים (חלק ג' מכתב קנ"א) וז"ל: אגב, נזכרתי דבר תורה שאמר לי אברך אחד, שראה בספר על מה שידוע מהאר"י ז"ל שעם פלפולא דאורייתא מכריתים ושורפים את הקליפות (עיין שער המצוות פ' ואתחנן, ובפרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד פ"א) - שיש רמז לזה מהפסוק "ואת שער החטאת דרוש דורש משה והנה שורף"

ים סוף - און נאך קריאת ים סוף איז ער געשטאנען מן הצד גלייך מיט אלע אידן - און זיך נאך געהאלטן קלענער פון אלעמען. ער האט אראפגעבראכט מן, און נאכדעם איז ער געשטאנען מן הצד און ער האט זיך געהאלטן קליין אזוי ווי אלע - נאך קלענער ווי אלע.

דאס איז דער סוד פון 'ויקרא אל משה'. זיין זאך איז געווען אזא עניוּות. נאך יעדער פעולה איז ער אנטלאפן צו עניוּות, נאך יעדע פעולה איז ער אנטלאפן צו עניוּות. און דערפאר איז אלעמאל געווען 'ויקרא אל משה' - קום! קום ווייטער! שטיי ווייטער, אלעמאל האט ער געענדיגט (והיו צריכין לקרותו מחדש).

דער מדרש זאגט טאקע אין ויקרא^[עז]; ער האט אויפגעבויעט א משכן, ער האט אויפגעבויעט א משכן - ער האט אראפגעבראכט דער שכינה אויף דער וועלט וואס איז נישט נאך געווען 'מיום הבריאה', און ער איז געשטאנען מן הצד גלייך מיט אלעמען, און קלענער ווי אלע.

(ויקרא י"ט"ז) 'ואת שעיר החטאת' היינו הקליפות [הנקראים שעירים] הנעשים מהחטאים, 'דרוש דרוש משה' - היינו החידושי תורה, 'זהנה שורף'.

עז. מדרש רבה פ"א, פ"ה: "ויקרא אל משה". רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי פתר קרא (משלי כה, ז): 'כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב' וגו', רבי עקיבא מתני לה בשם רבי שמעון בן עזאי, רחק ממקומך שנים ושלשה מושבות ושב עד שיאמרו לך עלה, ואל תעלה - שיאמרו לך רד, מוטב שיאמרו לך - עלה עלה, ולא יאמרו לך - רד רד. וכן הלל אומר השפילתי היא הגבהתי, הגבהתי היא השפילתי, מה טעם (תהלים קיג, ה ו): 'המגביהי לשבת המשפילי לראות', אתה מוצא בשעה שנגלה הקדוש ברוך הוא למשה מתוך הסנה, היה מסתיר פניו ממנו, שנאמר (שמות ג, ו): 'ויסתר משה פניו וגו', אמר לו הקדוש ברוך הוא (שמות ג, ט): 'לכה ואשלחך אל פרעה' וגו', אמר רבי אלעזר ה"א בסוף תיבותא, לומר שאם אין אתה גואלם אין אחר גואלם. בים עמד לו מן הצד, אמר לו הקדוש ברוך הוא (שמות יד, טז): 'ואתה הרם את מטך ובקעהו', לומר שאם אין אתה בוקעו אין אחר בוקעו. בסיני עמד לו מן הצד, אמר לו (שמות כד, א): 'עלה אל ה'', לומר שאם אין אתה עולה אין אחר עולה. באהל מועד עמד לו מן הצד, אמר לו הקדוש ברוך הוא עד מתי אתה משפיל עצמך, אין השעה מצפה אלא לך, תדע לך שהוא כן שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה, 'ויקרא אל משה'."

'ויקרא אל משה' - לשון חיבה, קום! קום! זיי ווייטער מקבל תורה. "וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה" "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הַהֲרָה", דאס שטייט שוין פאר קבלת התורה, ביי יעדער געלעגענהייט - שטענדיג צוריק צו עניותות^[עח].

מען קען עס טאקע זאגן, אז א מענטש - ביי יעדער געלעגענהייט דארף ער לויפן צוריק צו דער תורה הקדושה, מיר האבן נישט קיין אנדערע עצה, און עס איז א גרינגע עצה, א גרינגע עצה, ממש אסאך א גרינגערע עצה ווי אנדערע עצות. פארוואס? ווייל דערווייל לערנט מען, מען פארשטייט, די תורה איז מלובש, עס איז דא א נעימות אין דער תורה, עס איז דא א געשמאק אין דער תורה, אדערווייל לערנט מען.

כי לא תשכח מפי זרעו

מיט דער כוונה אז מען לערנט, איז "אשרינו מה טוב חלקנו". ממש, ס'איז היינט א געפערליכער מצב, א מורא'דיגע הסתר פנים, א שרעקליכע הסתר פנים וואס איז 'לא היה מעולם' - "אנכי הסתר אסתיר", און אזוי ווי איך ברענג אלעמאל אראפ דער רש"י; אין דעם זעלבן טאג וואס דער אויבערשטער האט געזאגט די ביטערע נבואה, די ערגסטע נבואה אין דער וועלט וואס איז נאר דא, פון 'אנכי הסתר אסתיר'. אז מען קוקט נישט אויף א קינד, א טאטע קוקט נישט אויף א קינד, טוט מען מיטן קינד וואס מען וויל, רחמנא ליצלן, ברוחניות ובגשמיות. אז דער טאטע גיט א גוטער קוק - אנטלויפן אלע שונאים. זאגט רש"י; **אין דעם טאג וואס דער אויבערשטער האט**

עח. ובאוסף אמרים (תורה דף קצ"ג) מוסיף מורינו על זה וז"ל: ורבינו מחדש חידוש נפלא (חלק ב' סימן ע"ב) שכל אחד מישראל יש לו בכל אבר מענותנותו של משה, ובלבד שיעיר ויעורר את הענוה. והדבר נורא מלהשיגו, שלא רק בכללות יש בכל אחד ניצוץ מאותה שלמות הענוה, אלא 'כל אבר ואבר' יש בו ממש רבינו ע"ה, והדברים מבהילים.

געזאגט עס וועט קומען א צייט וואס אנכי הסתיר אסתיר, הבטיחם
 "כי לא תשכח מפי זרעו!"^[עט]

און מען זעהט אז דער אויבערשטער העלפט צו מן השמים, אז
 ס'זאל זיין **כי לא תשכח מפי זרעו**, דאס איז די עצה, דאס וועט זיין
 די עצה.

ומסרה ליהושע

איך וועל מקדים זיין אויכעט וואס איך האב געזאגט, פון דעם ענין
 וואס מען דארף וויסן טאקע; אז דער אויבערשטער גיט אונז די תורה
 ממש - און מען דארף עס נעמען! איך האב געזאגט אז "משה קיבל
 תורה מסיני **ומסרה ליהושע**". וואס איז דער לשון 'מסרה'? און
 דערנאך "מיהושע לזקנים, ומזקנים לנביאים", עס שטייט נישט
 'מסרה' ביי נביאים, (אבער) **מסרוה** לאנשי כנסת הגדולה (אכן כתיב).

נאר עס שטייט, דער קאמארנער ברענגט עס אראפ^[פ], דאכט זיך
 עס שטייט עפעס פון אר"י אויכעט; אז משה רבינו איז דאך געווען
 אן עניו בלי גבול, האט ער מקבל געווען תורה מבלי גבול - בלי
 גבול ממש, די תורה איז בלי גבול און ער האט עס געקענט מקבל
 זיין, ער האט מקבל געווען אפילו 'מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש,
 ומה שתלמיד ותיק עתיד לומר לפני רבו'^[פא], ווייל ווען מען ווערט
 בלתי גבול, קען אריין אין זיך אלצדינג, אבער אוודאי דאס האט ער
 נישט איבערגעגעבן ליהושע, נאר דאס איז נתגלה געווארן לדורות (-
 במשך הדורות), אבער עם כל זה וואס ער האט געדארפט איבערגעבן

עט. רש"י עה"פ בישעיה ח, יז: "וחכיתי לה' המסתיר פניו" וגו'. "אין לך נבואה קשה
 כאותה שעה שאמר משה (דברים לא) ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא ואף בו
 ביום הבטיחם וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו (דברים ל"א)".

פ. עי' בספה"ק "נוצר חסד" על מס' אבות פ"א, מ"א.

פא. מדרש רבה ויקרא פכ"ב, פ"א.

יהושע'ן, איז אויכעט בלתי גבול. (וע"ז מורה לשון) ו'מסרה' – ער האט דאס געדארפט איבערגעבן 'בעל כרחך', אז ס'זאל זיין אין אים – אפילו 'נישט' לפי כוחו, מיט אן ענין פון א מסירה, אן איתערותא דלעילא, אז ס'זאל זיין אין יהושע די גאנצע תורה, ווייל ער האט נישט געקענט מקבל זיין וויפיל משה האט מקבל געווען פונעם אויבערשטן.

(משא"כ) "יהושע לזקנים" – וויבאלד זיי זענען געווען א רבים, און יעדער איינער נעמט זיין חלק התורה, איז קען נתפשט ווערן די תורה וואס יהושע האט געהאט אויף אלעמען אָן א ענין פון מסרה, נאר יעדער איינער כפי וויפיל ער האט געהארעוועט, לפי זיינע כלים, וואספארא חכם ער איז, וואספארא איתערותא דלתתא ער האט געמאכט, אלע האבן עס געקענט מקבל זיין. און אזוי מזקנים לנביאים. אבער ביי די אנשי כנסת הגדולה איז שוין געווארן קלענער די דור, (על-כן) שטייט שוין (צוריק) **מסרה** לאנשי כנסת הגדולה, ווייל א רבים האבן שוין אויכעט נישט געקענט (דעמאלטס) מקבל זיין דאס וואס די פריער'דיגע האבן שוין געוואוסט, ממילא איז געווען 'מסרה'.

יעדער איינער קען לערנען

מען דארף וויסן אז אט דער זאך גייט 'עד היום', עד היום. דער אויבערשטער האלט אויף – – עס שטייט אז דער אויבערשטער האט געשוואוירן – "על פי הדברים האלה כרתי עמכם ברית" – דער אויבערשטער האט געשוואוירן אז דער תורה שבעל פה וועט נישט פארגעסן ווערן ביי אידן!^[פב] איז דער 'מסרה' – ממש דא! **מסרה** – די תורה איז דא! און מען קען צוקומען צו אלע חלקי התורה, **יעדער, יעדער איינער קען לערנען!**

פב. ע"י נחל קדומים להחיד"א שמות לד, כז: "האלה כרתי אתך". עם ג' תיבות והכולל גימטריא תורה שבעל פה. כרתי אתך ברית שלא ישכחו ישראל תשבע"פ. לקוטי גאוני קמאי".

אוודאי אז מען הייבט אן, הייבט מען אן לערנען לפי דרכו, אמאל הייבט מען אן - א מענטש האט א חשק צו לערנען דברי אגדה, אמאל דברי הלכה (וכדו') - אז מען וועט אסאך שוקד זיין וועט זיך עפענען א פתח צו גמרא מיט תוספות, וואס דאס איז ריכטיגע 'בשרא דתורא'. אבער א מענטש קען אנהייבן פון וואנעט ער וויל, אבער דער עיקר - נישט בטל'ענען, נאר לערנען - עוסק זיין בתורה.

און דאס איז נמשך עד היום, און מען זעהט עס במציאות, דער אויבערשטער העלפט, ער האט אריינגעגעבן א חשק צו לערנען אין דעם דור, מיט פארשידענע סארטן עצות, עצות ועצות שונים, פלא'דיגע עצות וואס דער אויבערשטער האט געמאכט פאר אונז, אז מען זאל עוסק זיין בתורה.

שולדיג אין רציחה רח"ל

רבותי! ס'איז 'לא דבר ריק הוא'^[פג], דאס איז לא דבר ריק, די בחירה ליגט ביי אונז אין דער האנט - דורך דער מצוה פון 'לעסוק בדברי תורה'. יעדער איינער, יעדער איינער, יעדער איינער זאל ממעט זיין לשון הרע מיט רכילות מיט דברים בטלים וואס עס איז נישט דא קיין ערגערע עבירה פון דעם, און נעם דעם זעלבן מויל - מען קען לערנען א משנה משניות, מען קען לערנען א פסוק חומש - און מען רעדט מיט דעם דברים בטלים צו לשון הרע וואס איז מלוכש אין צדקות און מצוות...^[פד]

פג. דברים לב, מז.

פד. באוסף אמרים (תורה, מאמר ראשון) כתוב וז"ל: במשנה (אבות ו, ב) אמרו על הפסוק (שמות לב, טז): "חרות על הלחות", על תקרי חרות אלא חרות - אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. ומפרש הרמב"ם שחרות פירושו 'חרות מעניני המלכים ומתולדות הזמן'. ויתכן לפרש את שתי הגדרותיו הנ"ל של הרמב"ם - 'עניני המלכים' ו'תולדות הזמן' - על מאורעות זמננו הנוכחי. 'עניני המלכים' הוא הפאליטיק הכללי, ו'תולדות הזמן' הוא הפאליטיק של האדם עצמו... יש אנשים שכל כמה ימים מתחלף להם

מען מעג אוועקווארפן איין מצוה, די מצוה פון לשון הרע מיט רכילות!^[פה] אז מען וועט אוועקווארפן דער מצוה, וועט מען זוכה זיין צו גאר אסאך מצוות און אלע תיקונים און אז כלל ישראל זאל תשובה טוהן, אלע זאלן האבן די ריכטיגע השקפה, די ריכטיגע דיעה, די דעת תורה אמיתית, די פשוטע אמונה, די ריינע אמונה.

דער רבי זאגט מפורש^[פו]; אז יעדער איינער איז א מלך, און א מלך איז דא א צייט וואס יעדער איינער איז שולט בביתו, יעדער איינער האט חברים וואס ער קען משפיע זיין אויף זיי, און עם כל זה האט יעדער איינער א 'מלכות באיתכסיא' וואס מען ווייסט נישט - עס איז דא א נשמה וואס איז תלוי אין יענער נשמה.

לפאליטיק אחר, ואחד משכיח את השני, הן פאליטיק הכללי והן הפאליטיק הפרטי שלו. גיוואלד! כמה חיי נצח מפסידים באבידת הזמן לדוש ולגרוס בעניני הפאליטיק המשונים והמוזרים, הן הציבוריים והן שלו, ואם בו בזמן ישים את מעיינו בתורה הרי יזכה לחיים נצחיים.

פה. עי' בספה"ק "ליקוטי תפילות", קל"ד: "מרא דעלמא כולא, רחם עלי ואל תשחיתני הצילני מריב ומחלוקת, חוסה על נפשי ושמרני שלא אטעה את עצמי לומר שהוא מצוה לדבר על אלו האנשים, כי איני חפץ במצוות כאלו, לא הן ולא שכון חוס וחמול על נפשנו ורוחנו, ונשמותנו, והצל אותנו ואת כל ישראל מלשון הרע ומחלוקת, ובפרט בענין המחלוקת השכיח עכשיו בין גדולי הדור ואנשיהם, וקטגוריא בין התלמידי חכמים ואנשיהם".

פו. בספה"ק "ליקוטי מוהר"ן ס' נ"ו, אות א', וזל"ש: "כי יש בכל אחד מישראל בחינת מלכות, וכל אחד לפי בחינתו, כן יש לו בחינות מלכות. יש שהוא שורר בביתו, ויש שהוא מושל ביותר, וכן יש שהוא מושל על כל העולם, כל אחד לפי בחינת המלכות שיש לו. בבחינות: "שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרות" (שמות י"ח). ובחינות המלכות הזאת שיש בכל אחד, היא באיתגליא ובאתכסיא. באיתגליא, היינו הממשלה שיש לכל אחד לפי בחינתו, שהוא מושל על אלו האנשים באיתגליא, כפי בחינת המלכות שלו כנ"ל. ובאתכסיא הוא, כי גם יש לכל אחד לפי בחינתו בחינת מלכות באתכסיא. דהיינו שאף שבאתגליא נראה שאין לו שום ממשלה על אלו האנשים, עם כל זה באיתכסיא ובהעלם גדול, הוא מושל על אלו האנשים. כי נשמתם הם תחתיו, ונכנעים תחתיו. וגם זאת הבחינה של מלכות באתכסיא, היא לכל אחד לפי בחינתו בבחינת: "שרי אלפים, ושרי מאות" וכו".

איך גיב אלעמאל דער דוגמא, אז בזמן הבעל שם טוב האט פאסירט א מעשה רציחה, איז געקומען איינער פון די תלמידי הבעל שם, דער בעל שם האט אים געזידלט כעפרא דארעא, ער האט אים געזאגט – 'דו האסט גע'הרג'עט א מענטשן! דו ביסט א רוצח!' מען האט אים געזידלט איום ונורא! ער זאגט: "רבי איך קען נישט דעם רוצח און איך קען נישט דעם נרצח, פארוואס זאגט איר אז איך האב אים גע'הרג'עט?". האט דער בעל שם אים געזאגט: 'דו זעסט - דעם און דעם טאג האט איינער דיר געמאכט אין כעס און דו האסט זיך אויפגערעגט'. ער האט אים אסאך געמאכט אין כעס, נאר דעם טאג איז ער ארויס פון די כלים און ער האט זיך אויפגערעגט. האט ער אים געזאגט: **דער גזלן איז פון דיין מלכות, ער איז פון דיין שורש נשמה, ער איז אן ענף פון דיין צווייג, און מיט דעם וואס דו האסט זיך אויפגערעגט, איז יענער צוגעקומען צו רציחה ממש.** איז פשט, א מענטש האט א מלכות, און מיט דער מלכות איז ער משפיע טוב, און (כמו כן) חלילה פארקערט.

אלץ איז געוואנדן אין 'דיבור'

דער רבי ר' אלימלך ברענגט אראפ - אין אור המאיר שטייט עס בשם דעם רבי'ן ר' אלימלך^[פז]. תוספות זאגט^[פח]: אית דוכתא דקתני ה'ן' - "ארבעה ראשי שנים ה'ן" "ארבעה שומרים ה'ן" - עס שטייט ה'ן'. און אית דוכתא דלא תני ה'ן'. דאס איז אזא דרך המשנה - אמאל שטייט ה'ן', און אמאל שטייט נישט ה'ן'. א ווי שטייט נישט

פז. ע"י בספה"ק "מאור ושמש" רמזי פסח, ד"ה "ואלו ה'ן", וזלה"ק: "על פי מה שפירש אדמו"ר המנוח מו"ה רבינו אלימלך זצוק"ל במשנת ארבעה אבות נזיקין (בבא קמא ב.) שכתבו התוס' אית דוכתא דתני ה'ן ואית דוכתא דלא תני ה'ן, ופירש דאית דוכתא דתני ה'ן פירוש שהצדיקים ממשיכין בלימודם שיהיה כן כגון ארבעה ראשי שנים ה'ן (ראש השנה ב.) ואית דוכתא דלא תני ה'ן שהצדיקים ממשיכין בלימודם שלא יהיה כן כגון ארבעה אבות נזיקין".

פח. ריש מס' בבא קמא.

'הן? ביי די ארבעה אבות נזיקין שטייט נישט 'הן'. האט דער רבי ר' אלימלך געזאגט, 'אית דוכתא' וואס צדיקים לערנען, וואס דקתני 'הן' – עס זאל זיין אזוי – "ארבעה ראשי שנים הן" "ארבעה שומרים הן" – זיי זענען ממשיך מיטן לערנען תיקונים אויף דער וועלט. און 'אית דוכתא דלא קתני הן', ווען זיי לערנען "ארבע אבות נזיקין", לערנען זיי, אז עס זאל נישט זיין ארבעה אבות נזיקין. מיט דעם וואס זיי לערנען ארבעה אבות נזיקין, זענען זיי מציל דער וועלט פון הזיקות!

דער הייליגער רבי, דער הייליגער רבי האט געזאגט^[פט]: **"ויברך אתכם כאשר דיבר לכם"** – אז איר וועט רעדן גוט, וועט איר ממשיך זיין גוט. דער אויבערשטער פירט דער וועלט – ווי מיר רעדן!

דער רבי ברענגט אראפ^[צ] א ירושלמי: **"אנכי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים"**; ביז יציאת מצרים איז געווען "אנכי ה' אלקיך" – דער אויבערשטער האט געפירט דער וועלט ווי ער וויל. היינט איז "הרחב פיך ואמלאהו" – דער אויבערשטער האט גוזר געווען – ווי מיר וועלן רעדן, אזוי וועט ער פירן דער וועלט!

אז מען רעדט, מען איז מקטרג אויף א אידן, מען רעדט לשון הרע מיט רכילות איינער אויפן צווייטן – טאמער מען האט מורא אז

פט. בספה"ק ליקוטי מוהר"ן סי' ל"ד, אות ג', וז"ל: **"כי לכאורה קשה, למה אנו צריכין לתפילה, והשם יתברך יודע מחשבות? אבל מחמת שהדיבור הוא כלי השפע, שבהם מקבלין השפע. כמו שכתוב (דברים א): "ויברך אתכם כאשר דיבר לכם", היינו לפי הדיבור כן השפע. אם הדיבור היינו הכלי השפע הוא בשלימות ובמלאה, אזי יכולין לקבל בהם רוב שפע."**

צ. שם אות ד', וזל"ש: **"וזהו שדרשו רז"ל (ירושלמי ראש השנה פ"א): "רבות עשית אתה ה' אלקי", קודם מתן תורה. ואחר מתן תורה, נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. היינו שהכל בידינו. וזהו (תהלים פ"א): "אנכי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים", היינו קודם מתן תורה, היה הכל אנכי. ואחר מתן תורה, "הרחב פיך ואמלאהו", זה בחינת מלאפו"ם. שהוא בחינת "יוסף הוא השליט", היינו מי מושל בי, היינו שהשפע הוא לפי הרחבת הפה, ולפי כלי הדיבור, כל אחד לפי בחינתו."**

מען וועט חס ושלום נכשל ווערן אז מען וועט דארפן רעדן אויף איינעם לשון הרע, און מען וועט נישט רעדן, דערפאר איז מען שוין - - (נעשה לו כהיתר), מעג מען גיין פארקערט [צא].

אבער בזכות דעם וואס מען איז עוסק בתורה, וועט דער אויבערשטער העלפן אז עס וועט נמשך ווערן ישועות מיט רפואות ברוחניות ובגשמיות, לנו ולכל ישראל!

צא. עי' ליקוטי עצות ערך "מחלוקת ומריבה", אות י"ג, (ע"פ תורה ל"ח מספה"ק ליקוטי מוהר"ן), וז"ל"ש: "בני אדם שהם דנים את כל אדם לכף חוב וחוקרים תמיד על חובות בני אדם, הם מתוקף הסטרא אחרא מבחינת קץ כל בשר, שהוא חוקר תמיד לעשות קץ וכליון, חס ושלום, ולעורר דין ולהלשין ולקטרג. ועיקר כוחם נמשכים מפגם הדיבור. ועיקר הכנעתם וביטולם הוא על ידי תיקון הדיבור". ושם בערך "דיבור", אות ז', כותב: "תיקון הדיבור הוא על ידי התורה שלומדים בעניות ובדחקות בעת שצר לאדם. ועל ידי זה נמשך עליו חוט של חסד ומגרש כל בעלי הדין וכל סטרא דמסאבא ועל ידי זה מתקן הדיבור ומעלהו לשרשו". גם עי' בספה"ק שיחות הר"ן סי' צ"א, וז"ל"ש: "סגולה להתמדה שיזכה להיות מתמיד בלימודו, הוא להיזהר לבלי לדבר על שום איש ישראלי. כמו כשהכלה היא יפה אזי האהבה בשלימות. אבל כשיש להכלה איזה חסרון ומום, אזי בוודאי אין האהבה בשלימות. כמו כן התורה נקראת כלה כמו שכתוב (דברים לג ד): "תורה צוה לנו משה מורשה" ודרשו רז"ל (ברכות נז. פסחים מט:): "אל תקרי מורשה אלא מאורסה", וכל אחד מישראל יש לו אות בתורה, כי ששים רבוא אותיות התורה כנגד ששים רבוא נשמות ישראל. וכשיש חסרון באחד מישראל נמצא שיש חסרון בתורה ששם שורש נשמות ישראל כנ"ל. ועל כן בוודאי אי אפשר לאהוב את התורה בשלימות. אבל כשיזהר מלדבר על שום ישראל ולבלי למצוא שום חסרון בשום ישראלי נמצא שאין בהתורה שום חסרון ומום אזי בוודאי יאהב את התורה מאד. ואזי יתמיד בלימוד התורה מגודל האהבה כנ"ל. וזהו "תורת ה' תמימה" (תהלים יט ח) היינו כשתורת ה' היא תמימה בלי שום חסרון ומום דהיינו כשנזהרין לבלי לדבר ולבלי למצוא שום חסרון בשום ישראלי שהוא אות מהתורה, נמצא שאז תורת ה' תמימה בלי שום חסרון ומום, אזי הוא משיבת נפש. כי אז דייקא זוכין לאהבת התורה ומרגישים טעם מתיקות התורה שמשיבה את הנפש מאחר שאין בה שום חסרון כנ"ל. ואז זוכין להתמדה כנ"ל".

הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם

ברכת ה' תאיר אל כבוד הני נדיבים בעם, אנשי חיל, המחזיקים תורה
ויהדות במדה גדושה

ה"ה

מוה"ר **צבי בוקסבום** נ"ו

מוה"ר **בעריש קויפמאן** נ"ו

מוה"ר **יוסף מרדכי כהנא** נ"ו

מוה"ר **יוחנן מענדלאוויטש** נ"ו

מוה"ר **אברהם ישעי' קאהן** נ"ו

מוה"ר **משה שמואל קאהן** נ"ו

מוה"ר **שלמה יקותיאל יאקאבאוויטש** נ"ו

ויה"ר שבזכות זה יזכו לרב טוב הצפון,
ורב תענוג ונחת דקדושה כל הימים

יאמיץ לבך

נאר בכח פון צדיקים זענען מיר 'מחזיק מעמד',
דאס איז א שמחה שאין כמוהו, וועגן בדור הזה
בעיקבא דמשיחא נאכדעם וואס ער (השכינה) איז
אזויפיל אדורך אויף אונז.

רבונו של עולם! מי בעמך ישראל! נאך אזא
מין מעבר (- איבערגאנג), נאך אזויפיל העלמות!
נאך אזויפיל הריגות! זעה וואס אידן זענען!
זעה די גרויסקייט פון אידן!

טאקע די תקוה פון בטחו בה' עדי 'עד' דאס
שיינט טאקע ל"ג בעומר, ע"ד מיינט לשון
'ועד' - אייביג! אחזתיו ולא ארפנו אויף די
שטערקסטע אופנים! דערפאר טאקע רופט
זיך רבי שמעון 'קשת הברית' 'ברית עולם' 'קשר
עולם! רבי שמעון האט געזאגט פאר די
הסתלקות 'כל ימי הייתי איתקטר בהקדוש
ברוך הוא בקשר אחד!' און דאס שיינט דער
צדיק אריין אין כלל ישראל אייביג!!

(מתוך דב"ק מלהבות אש במעמד הדלקה,
ל"ג בעומר שנת תשע"ג)